

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 757

van **JOHAN DANEN**

datum: 17 mei 2023

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Asbestgerelateerde overtredingen - Handhaving

De minister liet vorige zomer weten dat uit cijfers van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) bleek dat er onvoldoende controles werden uitgevoerd op werven waar asbest werd verwijderd. De inzameling en afbraak van asbest op werven vallen onder Vlaamse regelgeving, maar het toezicht op de werkomstandigheden bij het opruimen van het asbestafval en de controle op de erkende asbestlabo's die de asbesttesten moeten uitvoeren, zijn een federale materie.

Dat er redenen tot ongerustheid zijn, bleek uit een handhavingsactie uitgevoerd op 20 april 2022 waarbij de stad Aalst, samen met de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (WASO) - directie Toezicht Welzijn op het Werk, en de OVAM 51 werven (dakwerken, renovaties en bouwwerken) controleerden. Op 48 werven werden er overtredingen vastgesteld, wat onder andere resulteerde in het volledig stilleggen van 3 werven als gevolg van het risico.

Uit cijfers die ik recent opvroeg in schriftelijke vraag nr. 510 van 23 februari 2023 bleek dat het aantal controles die uitgevoerd werden op sloopwerven door de toezichthouders van de Gewestelijke Omgevingsinspectie met betrekking tot asbest sinds 2019 in dalende lijn zitten (2019: 50 controles; 2020: 24 controles; 2021: 16 controles). Het aantal processen-verbaal dat werd opgesteld, volgt deze dalende lijn, maar in 2021 werden er 7 pv's opgesteld voor 16 controles.

De minister maakte bij deze cijfers wel de kanttekening dat het voornamelijk de gemeenten zijn die toezicht uitoefenen op sloopwerven. De afdeling Handhaving werkt vooral ad hoc op basis van informatie die vanuit de gemeente wordt overgemaakt. De minister gaf ook nog mee dat de controles van de andere bestuursniveaus onvoldoende gedetailleerd geregistreerd worden om een antwoord te kunnen geven over het aantal asbestcontroles.

In bepaalde gevallen, zoals bepaald in artikel 4.3.3. van het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (VLAREMA), moet een sloopopvolgingsplan opgesteld worden. Naast een inventarisatie van afvalstoffen die vrijkomen tijdens de sloop en een overzicht van alle aandachtspunten en technische details rond de aanpak van de sloop- en afbraakwerken, bevat dat sloopopvolgingsplan ook een destructieve asbestinventaris. Tracimat vzw, voorlopig de enige sloopbeheersorganisatie, moet het opgemaakte sloopopvolgingsplan nakijken en conform verklaren. Daarnaast beoordeelt deze organisatie ook het controleverslag en levert zij het finale sloopattest af.

Uit het antwoord dat de minister mij begin dit jaar bezorgde op schriftelijke vraag nr. 510, bleek dat naast de sloopwerven ook de sorteercentra een aandachtspunt blijven. Bij controles bleek dat bij ongeveer een vijfde (2020) tot een derde (2021) van de sorteercentra een overtreding met asbest werd vastgesteld.

1. Voor sloopactiviteiten die vallen onder de bepalingen van artikel 4.3.3. van VLAREMA moet er een sloopopvolgingsplan opgesteld worden dat door sloopbeheersorganisatie Tracimat wordt nagekeken en eventueel conform verklaard. De cijfers die de minister mij bezorgde, tonen duidelijk aan dat een sloopopvolgingsplan geen volledige garantie biedt om de sloopwerken volledig conform de wetgeving uit te voeren. De destructieve asbestinventarisatie maakt integraal deel uit van het sloopopvolgingsplan.

Wordt deze asbestinventaris nagekeken door de sloopbeheersorganisatie?

2. De sloopbeheersorganisatie Tracimat is sinds 2017 erkend door de Vlaamse minister bevoegd voor leefmilieu.
 - a) Hoeveel sloopopvolgingsplannen verwerkt de sloopbeheersorganisatie per jaar? Hoeveel sloopattesten worden jaarlijks afgeleverd? (graag een overzicht per jaar vanaf 2018)
 - b) Welke instantie controleert de werking van de sloopbeheersorganisaties?
3. De destructieve asbestinventaris maakt integraal deel uit van het sloopopvolgingsplan. Dat sloopopvolgingsplan maakt deel uit van de omgevingsvergunningaanvraag. De vergunningverlenende overheid, meestal de gemeente, is dus op de hoogte van de aanwezigheid van asbest op de sloopwerf, maar de minister gaf al aan dat controles die uitgevoerd worden door de gemeenten onvoldoende gedetailleerd zijn om een zicht te krijgen op het aantal werfcontroles die er werden uitgevoerd met betrekking tot asbest.
 - a) Vorige zomer gaf de minister in de media aan dat er onvoldoende controles werden uitgevoerd op werven waar asbest werd verwijderd.
Op welke gegevens baseerde de minister zich om deze uitspraak te doen? Zijn die gegevens raadpleegbaar?
 - b) Welke stappen zal de minister zetten om in de toekomst een beter beeld te krijgen op de controles die met betrekking tot asbest worden uitgevoerd op sloopwerven?
4. De handhavingsactie in Aalst werd uitgevoerd in samenwerking met de OVAM. Bij de actie bleken 48 van de 51 gecontroleerde werven in overtreding te zijn.
 - a) Hoeveel van die vastgestelde overtredingen hadden betrekking op het slopen/verwijderen van asbest? Op hoeveel werven werden asbestgerelateerde inbreuken vastgesteld?
 - b) De handhavingsactie in Aalst bestond uit verschillende 'quick response'-acties waarbij de politie en de arbeidsinspectie van de FOD WASO een volledige dag rondrijden op het grondgebied van een bepaalde gemeente en waarbij ze alle dakwerken, renovaties en bouwwerkzaamheden bezoeken. In Aalst werd er ook samengewerkt met de OVAM.
Hoeveel van deze 'quick response'-acties, waarbij de OVAM betrokken werd, werden uitgevoerd in 2022? Hoeveel werven werden gecontroleerd en op hoeveel werven werden er inbreuken vastgesteld met betrekking tot asbest?

- c) Pleitte de minister vorige zomer voor meer 'quick response'-acties zoals deze die in Aalst werden uitgevoerd? Wat zijn de drempels/moeilijkheden om dit soort van acties op te drijven?
 - d) Zijn er sinds april 2022 nog gezamenlijke handhavingsacties uitgevoerd door de OVAM, samen met de FOD WASO?
5. Naast de sloopwerven blijven ook de sorteercentra de nodige aandacht opeisen wanneer het gaat om asbestgerelateerde overtredingen. Uit de cijfers uit schriftelijke vraag nr. 501 blijkt dat er bij een vijfde tot een derde van de gecontroleerde sorteercentra asbestgerelateerde overtredingen werden vastgesteld.
- a) Betroffen de controles die in de periode 2019-2021 werden uitgevoerd periodieke (geplande controles) of ad-hoccontroles?
 - b) Indien het om ad-hoccontroles ging, wat was dan de aanleiding om over te gaan tot controle?
 - c) Wat was de aard van de vastgestelde overtredingen? (graag een overzicht per jaar)
 - d) Beschikt de minister over recentere cijfers betreffende asbestgerelateerde overtredingen bij de sorteercentra en sloopwerven?

ANTWOORD

op vraag nr. 757 van 17 mei 2023

van **JOHAN DANEN**

1. De controle op het opstellen van een asbestinventaris en het toezicht of er bij de uitvoering van de werken een risico is op vrijstelling van asbestvezels is een federale bevoegdheid. De bevoegde instantie is het FOD WASO (Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg).

Aannemers van wie de werknemers worden blootgesteld aan asbest, zijn wettelijk verplicht om de werken te melden bij de FOD WASO uiterlijk 15 kalenderdagen voor aanvang van de werkzaamheden. Zelfstandigen vallen niet onder deze wetgeving.

De Vlaamse regelgeving over sloopopvolging (art. 4.3.3 en art. 4.3.5 van Vlarema) kadert binnen de scope van het materialenbeheer en de correcte afvoer van de gevaarlijke afvalstoffen en het optimaal sluiten van de materiaalkringlopen van de niet-gevaarlijke, recycleerbare afvalstoffen.

Een destructieve asbestinventaris maakt onderdeel uit van het sloopopvolgingsplan. Op basis daarvan kan het risico op blootstelling van asbestvezels ingeschat worden. De sloopbeheerorganisatie kan enkel een sloopattest afleveren voor werven waarvoor het asbest (en de andere afvalstoffen) tijdens de uitvoering van de werken overeenkomstig het conform verklaarde sloopopvolgingsplan is ingezameld en is afgevoerd naar daartoe vergunde inrichtingen.

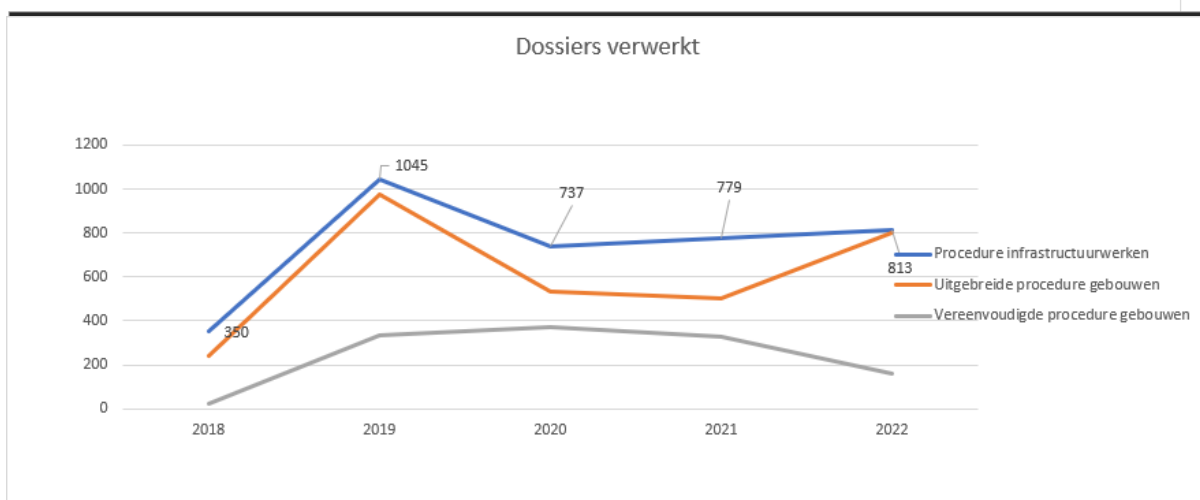
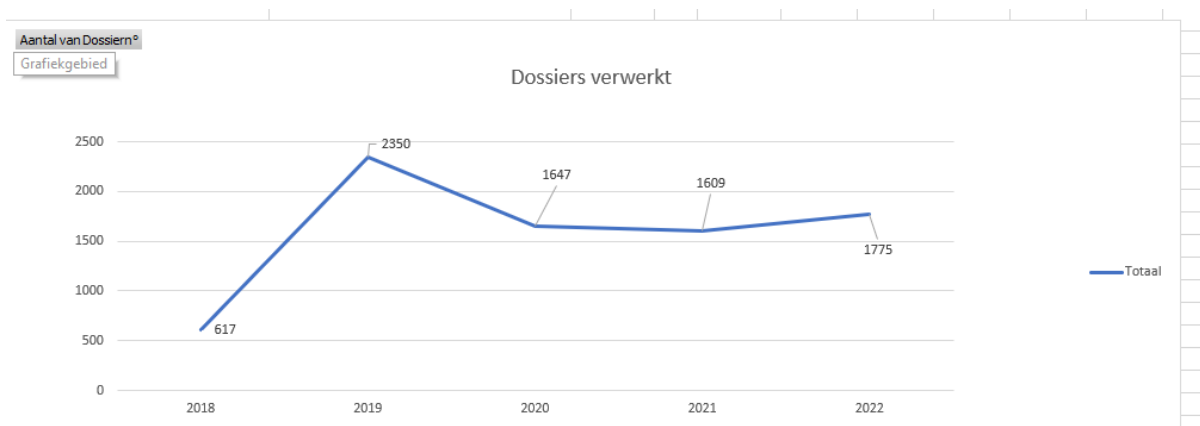
Het sloopopvolgingsplan wordt opgemaakt door een geregistreerde deskundige conform de "Standaardprocedure voor opmaak van een sloopopvolgingsplan en controleverslag". Nadat de sloopbeheersorganisatie het sloopopvolgingsplan heeft conform verklaard en de correcte afvoer van de vrijgekomen afvalstofstromen (waaronder asbest) heeft geverifieerd, kan de sloopbeheerorganisatie een sloopattest afleveren.

Tracimat registreert wanneer de melding bij FOD WASO niet is gebeurd in het geval dit vereist was. Als er tijdens het controlebezoek van de sloopwerken geen aanwijzing is dat de asbestverwijdering niet correct verloopt en als blijkt dat de afvalstromen zuiver worden ingezameld, zal een sloopattest worden afgeleverd.

Ook in het geval er geen melding bij FOD WASO nodig was, zal Tracimat de conformiteit van het sloopopvolgingsplan met de standaardprocedure nagaan. Het sloopopvolgingsplan kan maar conform verklaard worden wanneer o.a. alle asbesttoepassingen grondig zijn geïdentificeerd en gelokaliseerd die bij de sloop-, ontmantelings- of renovatiewerken vrijkomen. Overeenkomstig de standaardprocedure moet de asbestinventaris een destructieve asbestinventaris zijn.

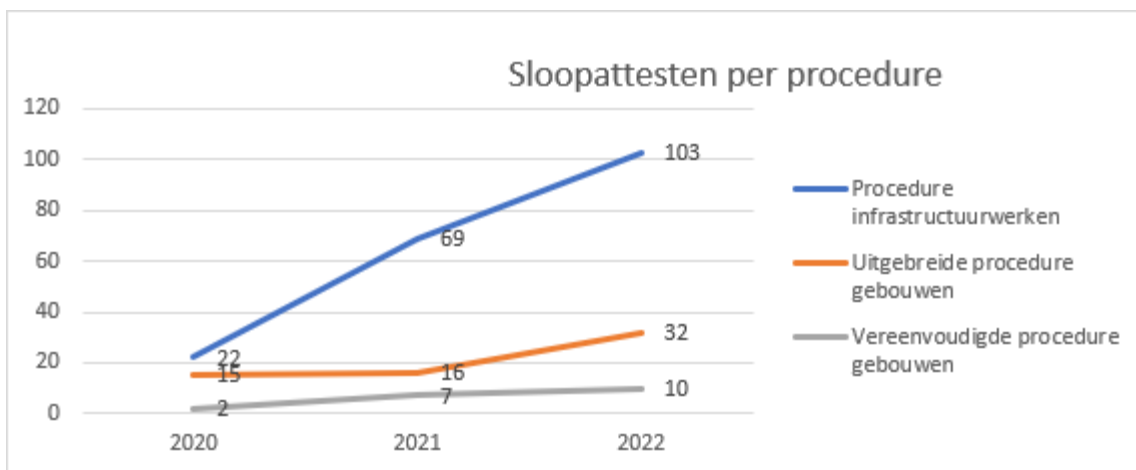
2. a. Voor de opmaak van een sloopopvolgingsplan voorziet de standaardprocedure drie aparte procedures:
 - Procedure infrastructuurwerken
 - Uitgebreide procedure gebouwen
 - Vereenvoudigde procedure gebouwen

Overzicht van het aantal conform verklaarde slooppopvolgingsplannen per jaar, per procedure

Aantal van Dossiern°	Kolomlabels			
Rijlabels	Procedure infrastructuurwerken	Uitgebreide procedure gebouwen	Vereenvoudigde procedure gebouwen	Eindtotaal
2018	350	242	25	617
2019	1045	974	331	2350
2020	737	536	374	1647
2021	779	504	326	1609
2022	813	803	159	1775
Eindtotaal	3724	3059	1215	7998

Het aantal slooppattesten per jaar, per procedure

Aantal van Dossiers°				
Rijlabels	Procedure infrastructuurwerken	Uitgebreide procedure gebouwen	Vereenvoudigde procedure gebouwen	Eindtotaal
2020	22	15	2	39
2021	69	16	7	92
2022	103	32	10	145
Eindtotaal	194	63	19	276

Uit de gegevens van Tracimat blijkt dat er een groot verschil is tussen het aantal sloopopvolgingsplannen die werden conform verklaard en de afgeleverde sloopattesten. Hiervoor zijn twee duidelijke redenen: Dat heeft te maken met de doorlooptijd tussen de conformverklaring van het sloopopvolgingsplan en de uiteindelijke oplevering van de werken en het afleveren van het sloopattest waardoor niet alle werven waarvoor er een sloopopvolgingsplan is opgesteld in deze jaren nu al het volledige traject van sloopopvolging hebben doorlopen. De belangrijkste reden is echter dat de verplichting in Vlarema tot 1 juli 2022 enkel betrekking had op het opstellen van een sloopopvolgingsplan voor de grotere werven zoals omschreven in art. 4.3.3. Vanaf 1 juli 2022 is ook de conformverklaring van het sloopopvolgingsplan en het sloopattest verplicht. Meer dan de helft van de afgeleverde sloopattesten is afgeleverd in 2022. Het effect van deze aanpassing in Vlarema is dus al merkbaar in het aantal afgeleverde sloopattesten.

- b. Er is regelmatig overleg en samenwerking met de OVAM. Daarnaast rapporteert Tracimat jaarlijks aan de OVAM. In 2022 werd een externe audit uitgevoerd. Deze audit werd uitgevoerd in het kader van het erkenningsbesluit van Tracimat als sloopbeheerorganisatie van 24 augustus 2017 (art. 2.2) . Hieruit bleek dat Tracimat werkt in overeenstemming met wat Vlarema en de standaardprocedures opleggen.
3. a. In het artikel waarnaar u verwijst, ging het over het aantal controles uitgevoerd door de inspecteurs van FOD WASO. Elke werf met werken aan asbest door werknemers moet 15 kalenderdagen voor de start gemeld worden aan de regionale directie TWW van FOD WASO. Het startpunt van de handhavingsactie met de politie Aalst was een lijst met deze werfmeldingen.

FOD WASO beheert de werfmeldingen en het aantal werfcontroles, deze gegevens zijn niet raadpleegbaar. Op basis van feedback van de sector van de dakaannemers, asbestverwijderaars, asbestdeskundigen en lokale toezichthouders, de eigen uitvoering van asbestverwijderingswerken via haar diverse raamcontracten en op basis van de meldingen rond klachten over onzorgvuldige werken aan asbest, stelt de OVAM vast dat de kans op een werfcontrole heel klein is en dus ontoereikend om aannemers die onzorgvuldig werken aan te pakken en te sanctioneren.

- b. De werven waarvoor volgens art. 4.3.3 van Vlarema sloopopvolging door een sloopbeheerorganisatie verplicht is worden opgevolgd door de sloopbeheersorganisatie. Tracimat kan voor deze werven de geïnventariseerde asbesttoepassingen en de afvoer van het asbestafval rapporteren. Sloopwerven die hierbuiten vallen worden vanuit milieutoezicht meestal enkel reactief gecontroleerd naar aanleiding van een klacht. Toezichthouders milieu kunnen controles opvolgen en rapporteren via de toepassing 'controle viewer'. Dit gebeurt echter nog niet consequent. Het recent goedgekeurde Kaderdecreet Vlaamse handhaving biedt de handvaten naar een efficiëntere en meer digitale gegevensuitwisseling tussen handhavingsactoren.

4. a-b. Over het gehele jaar 2022 werden er in 11 *quick-response* acties 78 werven gecontroleerd. Op 71 werven werden asbestgerelateerde inbreuken vastgesteld.

Voor de duidelijkheid: OVAM ging niet mee de baan op want heeft zelf geen toezichtsbevoegdheid. De OVAM ondersteunt lokale toezichthouders door het aanbieden van opleidingen, leidraden, raamcontracten asbestdeskundigen en helpdesk. In lijn hiermee hielp de OVAM de stad Aalst met de voorbereiding. Er werd een laagdrempelige checklist voor de toezichthouders opgemaakt i.s.m. met de lokale politie en FOD WASO. Daarnaast werd de beschikbare Code van goede praktijk voor dakwerkers ook aan de toezichthouders bezorgd als leidraad en om te overhandigen aan de dakaannemers.

- c. Mijn boodschap was in het bijzonder gericht aan het federale toezichtsniveau vermits zij regisseur en toezichthouder zijn op het regelgevende kader voor de verwijdering van asbest door werknemers. Enkel zij ontvangen de voorafgaandelijke verplichte werfmeldingen en kunnen op basis hiervan de werfcontroles inplannen.
- d. Hiervoor verwijs ik naar mijn antwoord op vraag 4.b.
5. a-b. In de jaren 2018 en 2019 hebben toezichthouders van Omgevingsinspectie een specifieke geplande actie uitgevoerd bij sorteercentra, met focus op asbest en gevaarlijke afvalstoffen.

In de jaren 2020 en 2021 hebben zij een geplande actie uitgevoerd bij sorteercentra, die ruim opgevat was, waarbij onder andere gekeken werd naar de aanvaarding van verschillende afvalstromen, het algemeen beheer op de site, de sortering,... maar ook nog steeds met specifieke aandacht voor asbest.

- c. Hieronder is een gedetailleerde tabel opgenomen van de gemaakte opmerkingen in het kader van de geplande actie uit 2019. De opmerkingen gingen om zaken die beter konden (raadgeving of aanmaning) of effectief een overtreding van de wetgeving waren (PV). Het ging in totaal om 39 controles.

type opmerking	%
stofhinder/ niet-correcte opslag	29
asbest tussen BSA	14
acceptatie	12
vergunning asbest	10
weigeringsregister	10
werkplan asbest	7
afvalstoffenregister	7
inlichting van de klant	5
afvoer	5
vrij of hechtgebonden	2

Bij de controles bij de sorteercentra in de jaren 2020 en 2021 werden de controles ruimer opgevat en de gestructureerde data m.b.t. asbest werd niet volgens dezelfde mate van detail als de voorgaande jaren (bij de geplande asbestcontroles) geregistreerd.

Er werden in 2020 28 controles uitgevoerd bij sorteerbeidrijven waarbij o.a. gecontroleerd werd op de omgang met asbest. Bij 6 controles hiervan werden specifiek opmerkingen gemaakt omtrent asbest.

Er werden in 2021 47 controles uitgevoerd bij sorteerbedrijven waarbij o.a. gecontroleerd werd op de omgang met asbest. Bij 13 controles werden specifiek opmerkingen gemaakt omtrent asbest.

- d. In onderstaande tabel zijn de cijfers voor 2022 opgenomen van de controles uitgevoerd door toezichthouders van de Omgevingsinspectie, waarbij er aandacht was voor asbest.

	aantal controles	aanmaningen (zonder PV)	PV's
sloopwerven	23	1	1
sorteerders	57	8	4